

Utlandsrekrytering av läkare

läkarna måste lära sig, snart ska de ut i verkligheten.

– De är alla handplockade specialister, de vet var de ska arbeta, de har kontakt med sina arbetsgivare. Det är en väldigt drivkraft för dem när de ska lära sig språket, säger Bengt Friberg.

Polen lider som helhet av hög arbetslöshet, i dagsläget runt 18 procent. Men, enligt Katarzyna Raczynska, VD för Medena, är det inget som berör läkarkåren.

– Det är lätt att få jobb som läkare i Polen. De som inte får statliga jobb kan starta egen praktik.

Många blir kvar i Sverige

Anledningen till att många söker sig bort är ekonomi och tid. De polska läkarna får ofta ränna runt mellan flera jobb för att få en hyfsad ekonomi, därför försvinner all fritid och tid för familj och barn. Då låter välfärdslandet Sverige mer lockande.

– Störst har behovet varit av allmän- och familjeläkare. De flesta stannar längre än tre år. Av dem som åkte till Sverige år 2000 är, såvitt jag vet, alla kvar utom två, säger hon.

I slutet av kursen i svenska är det dags för ett slutprov. De som inte klarar testet får kvarsittning en månad, där de får studera språket än mer intensivt. Ungefär 10 procent klarar sig inte.

Förr var läkarna tvungna att genomgå ett tufft test hos Socialstyrelsen. Men se-

FOTO: MARTINA THALWITZER

»När projektet presenterades skrattade folk åt oss, som om det inte skulle gå att lära sig svenska på några månader«, säger läraren Bengt Friberg.

FOTO: MARTINA THALWITZER

Sedan Socialstyrelsens språkprov togs bort i och med EU-inträdet, har studierektor Catharina Ringer kunnat utforma kurserna efter behoven på arbetsplatsen.

dan Polens EU-inträde gäller nya regler och inga språkliga krav ställs från Socialstyrelsen. Svensk legitimation skickas efter bevis på läkarbehörighet i Polen.

Enligt Catharina Ringer, studierektor på Medena, var kurserna tidigare tyvärr bundna av att deltagarna skulle klara Socialstyrelsens prov.

– Det var kanske inte sämre, men inte så anpassat efter vad jag anser vara en effektiv språkundervisning, säger Catharina Ringer.

– Nu arbetar vi mycket med deras muntliga kommunikation och kulturella anpassning, för att förstå läkarkulturen

och koderna på arbetsplatsen.

Dessutom har man utvecklat konsultationsmodellen. Inte den medicinska, utan rent språkligt.

– Hur man får en patient att öppna sig och hur man får slut på en konsultation på ett vänligt sätt och hur man arbetar så att patienten känner sig delaktig i bestämmandeprocessen.

Hon tror att den nya modellen gör det lättare för läkarna att komma in på den nya arbetsplatsen och trivas.

Helena Munther
frilansjournalist

Landsting hittar läkare genom rekryteringsresor

De flesta, om inte alla, landsting och regioner i Sverige har deltagit i organiserad rekrytering av läkare från andra länder.

■ Mest ihärdiga är Kalmar som har ett bolag för ändamålet och också bistår med rekrytering till andra landsting (se artikel ovan). Flera landsting har ordnat rekrytering på egen hand och många har använt sig av Arbetsförmedlingen utland (som inte längre finns utan är en integrerad del av de lokala arbetsförmedlingarna) i gemensamma rekryteringsprojekt. Arbetsförmedlingen arbetar bara med EU- och EES-länder.

Arbetsförmedlingen har ordnat rekrytering i Tyskland, Spanien, Italien, Grekland, Finland och Danmark.

Leif Sturesson på Arbetsförmedlingen kan inte säga hur många läkare som kommit till Sverige genom de nästan 30 rekryteringsresor som Arbetsförmedlingen samordnat sedan år 2000.

Inför en rekryteringsinsats annonserar landstingen gemensamt i det aktuella landets läkartidning. Intresserade läkare

skickar in handlingar som landstingen tittar på före resan. De som bedöms intressanta väljs ut för vidare intervjuer och informationsträff, det är då Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och landstingsrepresentanter åker ner till det aktuella landet. Ibland är även Folkuniversitetet med, de arrangerar språkutbildningen.

Får inte finnas brist på läkare

Leif Sturesson säger att svenska Arbetsförmedlingen samarbetar med motsvarande myndighet i det aktuella landet och det första som kollas upp inför ett rekryteringsuppdrag är att det inte finns brist på, i det här fallet läkare, i landet.

– Vi har haft förfrågningar om Island, Ungern och Norge, men de behöver sina läkare själva säger Leif Sturesson

Arbetsförmedlingen samarbetar alltid med SKL vid rekryteringarna, ibland är dessutom Socialstyrelsen med. Läkarförbundet har inte deltagit i någon av rekryteringsresorna trots att förbundets verksamhetsplan innehåller delmålet »Läkarförbundet bevakar större svenska

rekryteringsmöten utomlands«.

Leif Sturesson säger att facket har en stående inbjudan.

Karin Malmqvist, ledamot av Läkarförbundets centralstyrelse, känner inte till att Läkarförbundet har möjlighet att delta i Arbetsförmedlingens rekryteringsresor men säger att det händer att förbundet är med i planeringen på ett tidigare stadium; dessutom kan det hända att de lokala läkarföreningarna deltar i de enskilda landstingens rekryteringsresor.

– Eventuellt är det fråga om för liten volym på Arbetsförmedlingens resor. Det handlar ju om hur stor nytta vi kan göra i förhållande till den insats som krävs, säger Karin Malmqvist.

Hon säger också att det viktigaste ur fackets synvinkel är att de som rekryteras får ett bra mottagande och inte lönediskrimineras.

– Dessutom är det viktigt att arbetsgivaren är beredd på att ge stöd och handledning, säger Karin Malmqvist.

Sara Gunnarsdotter

Hopp om lugnare arbetstempo i Pippi Långstrump-land

Sju månader har gått. Intensivkursen i svenska är strax slut. Sverige väntar. Ett nytt land, nytt språk, nytt jobb. För psykiatern Iza Rozek är det en tuff utmaning. Hon har lärt sig tala svenska, men visst gnager en viss oro över jobbet där nyanser och knappt märkbara små ord kan vara avgörande för kommunikationen.

I ett litet oansenligt medelklasskvarter i utkanten av Warszawa sitter sex psykiatrer och intensivkör den allra sista och tuffa delen av sin svenskakurs. Hör-förståelse och uttal.

Ett radioinslag om lungcancer strålar ut från högtalarna. Det är en skåning som intervjuas om screening. Allt för att göra det så svårt som möjligt. Alla sitter koncentrerat och försöker hänga med. Iza Rozek sätter handen under hakan och sitter alldeles blick stilla.

– Hörde ni vart han kom ifrån, frågar lära Benjt Friberg.

Några rynkar pannan, men snart kryper svaret fram lite försiktigt. Det är Iza Rozek som gissar rätt. Hon har lärt sig urskilja åtminstone den skånska dialekten. De första frågorna om innehållet får också korrekta svar, men när man kommer till procentsatser och fjärdedelar om lungcancerfall blir det svårare att hålla isär begreppen.

– Ni blandar ihop svaret på två frågor, konstaterar Benjt Friberg och kör bandet en gång till, och nu ser det ut att klicka till hos de flesta. Sedan direkt på med ett nytt test.

Obestämd artikel svårt

Ja, det finns en viss oro över språket. Åtminstone enligt Iza Rozek. Efter sju månaders daglig och nattlig kamp med prepositioner och pronomen finns fortfarande mycket att lära.

– Särskilt gäller det ordföljden. Och

FOTO: MARTINA THALWITZER

Psykiatern Iza Rozek ser fram emot att komma till Sverige och få ett lugnare arbetstempo. Hon hoppas hinna läsa böcker och umgås med sin dotter.

obestämd artikel, det har vi inte i polskan, säger hon och rabblar upp det svåraste att hänga med i:

– Politiska problem. Ekonomi. Sport går för snabbt. Och snabba frågor är svåra. Vi behöver lära oss att lyssna mer på svenskar. Jag förstår kanske 70 procent, uppskattar hon.

Men att förstå patienter tror hon inte blir ett så stort problem.

– Psykiatri handlar inte bara om språk, utan också om empati och intuition. Vi kan se hur patienterna ser ut, lyssna på hur de pratar. Allt detta måste samverka. Språket är bara ett av verktygen för att förstå.

Iza Rozek har lärt sig föra en konversation och förstår frågorna förvånansvärt bra. Men hon har parkerat lexikonet på bordet. Utifall att. Och när bostadsförmedling och telefoninstallation kom-

mer på tal kippar hon otåligt efter andan för att hon inte kommer på orden, men slår upp dem och pustar ut. Hon är ambitiös och vill klara det perfekt. Men det tar energi att tänka på ett annat språk. Så mycket energi att några av hennes kurskolleger redan har börjat drömma på svenska.

Själv har hon dagdrömt om Sverige länge, haft landet bland sina ideal.

– Det är nästan ett legendland för oss. Vi har ju vuxit upp med Pippi Långstrump.

Det säger hon som svar på varför hon valde just Sverige. Men också för att hon hoppas finna tid för mer fritid.

Tre jobb i Polen

I Polen har Iza Rozek haft tre jobb samtidigt för att klara försörjningen. Hon var överläkare för en psykiatrisk avdelning på ett sjukhus där hon arbetade i 13 år. Dessutom var hon även rättsläkare och hade privat praktik vid sidan av.

Den psykiatriska utbildningen avslutade hon 1992. Sedan dess har hon specialiserat sig i flera omgångar och år 2000 var psykoterapiutbildningen klar.

Den långa erfarenheten gör att hon är trygg i sin yrkesroll, därför tror hon inte att det blir något problem att jobba som psykiater i ett annat land. Iza Rozek tror till och med att det kan bli lättare. Antalet patienter är färre i Sverige än i Polen.

– I Polen tog jag hand om 40 patienter. I Västerås blir det nog inte fler än 12.

Där börjar hon jobba i november. Hon har åkt dit på besök två gånger. Första gången vid antagningstillfället, och sedan på blixtvist under sommaren.

– De var förvånade över att jag redan då pratade bra svenska.

Hon har fått ett treårskontrakt med sex månaders provtjänstgöring, men hon räknar med att stanna i Sverige en längre tid, kanske för gott.

Blir det kulturkrock att komma till Sverige?

– Nej, varför det, säger Iza Rozek snabbt med höjda ögonbryn och frågande blick.

Fast hon har hört om vissa skillnader mellan att jobba i Polen och i Sverige.

– I Sverige kan det bli mer pappersarbete än här, jag måste lära mig skriva snabbare på svenska, suckar hon.

Helena Munther
frilansjournalist

Svenska läkarkåren kulturellt varierad

Den svenska (landstingsanställda) läkarkåren utgjordes 2004 av nästan en fjärdedel utrikes födda. Det kan jämföras med alla anställda i landsting och regioner där knappt 11 procent är födda utomlands. Av den svenska befolkningen som är mellan 16 och 70 år är knappt 15 procent födda i ett annat land än

Sverige. Av de nästan 6 200 läkare som enligt uppgifter från 2004 var födda utomlands kom största delen, cirka 44 procent från länder utanför Europa, en fjärdedel kom från Norden, en femtedel från Europa utanför EU. Cirka 10 procent kom från något av de övriga 24 EU-länderna.